

Блажени Августин

Омилија на 1 Јн 2, 12–17

За све што читасмо у Светом Писму зарад поуке и спасења потребно је пажљиво ухо. Чусте како су очи она два ученика која Господ срете на путу биле задржане тако да Га не познаше. Нађе их како тугују за искупљењем које беше у Христу јер су претпоставили да је страдао и умро као човек, не помисливши да Он вечно живи као Син Божији. Потом им отвори ум да схвате Писмо, показа им да је требало да Христос страда и да се испуни све што је о Њему писано у Закону Мојсејеву, у Пророцима и Псалмима – тако прихвативши цео Стари Завет. Све у тим Писмима говори о Христу, али само ономе који има уши. Он им отвори ум да разумеју Писма; молимо се да отвори и наше умове.

За шта Господ рече да је о Њему писано у Закону, Пророцима и Псалмима? Јеванђелиста нам то пренесе у неколико речи, тако да знамо како да у Писмо верујемо и како да га разумевамо. Многе су странице и многе су књиге, али садржај њихов је у ових неколико речи које Господ рече својим ученицима: „Тако је требало да Христос пострада и васкрсне из мртвих трећег дана“ (Лк 24, 46). Толико научисмо о Жениху; а шта научисмо о Невести? Зашто је Христос морао да страда и да васкрсне? Јер „опоменуће се и обратиће се ка Господу сви крајеви земаљски, и поклоните се пред Њим сва племена незнабожачка“ (Пс 22, 27). Одавде наша мисао иде од Жениха до Невесте: „И да се у Његово име проповиједа покајање и опроштење гријехова по свим народима, почевши од Јерусалима“ (Лк 24, 47). Браћо, чули сте и добро запамтите! Нека нико не сумња да је Црква у свим народима; нека нико не сумња да је почела у Јерусалиму и да је испунила све народе!

Када кажемо донатистима да, ако су већ саборни хришћани, морају бити у заједници са оном Црквом из које се Јеванђеље проширило по читавом свету, они одговарају: „Немамо заједницу са градом у којем је убијен наш Цар, у којем је убијен наш Господ.“ Али Он је волео тај град и сажалио се на њега; зато и рече да проповед о Њему мора кренути из Јерусалима. Ужасавате се од заједништва са градом који Он изабра за почетак проповеди Његовог имена. Никакво чудо! Одсечена грана мрзи корен. Али Он рече својим ученицима: „И ево, ја ћу послати обећање Оца својега на вас; а ви сједите у граду Јерусалиму док се не обучете у силу с висине“ (Лк 24, 49). Изволео је да Његови ученици ту бораве и да им ту пошаље Духа Светога. Црква је почела на том месту, где Дух Свети сиђе с неба и испуни стотину и двадесет људи који сеђаху заједно. Број апостола се десетоструко умножи; ту сеђаше стотину и двадесет људи, а Дух Свети дође и испуни читаво то место: чуо се шум као хујање силнога ветра и показаше се раздвојени огњени језици. Чули сте поуку из Дела: „И стадоше говорити другим језицима,

као што им Дух даваше да казују“ (Дап 2, 4). И сви ту присутни Јевреји који дођоше из разних народа, слушаху сваки на своме језику и чуђаху се како ови неuki људи одједном научише не један или два страна језика, већ језике свих народа. Ово прво говорење на свим језицима било је знак да сви народи треба да поверују. Али наши донатисти, чија је љубав према Христу таква да не желе заједништво са градом који га је убио, указују Христу чудну почаст сводећи га на два језика – латински и пунски или афрички! Христос може да говори само два језика, јер само њих, и ниједан више, говоре следбеници Донатови. Браћо, држимо умове будним! Погледајмо дар Духа Божијег; поверујемо у оно што је о Њему пророковано и погледајмо испуњење Псалмопојчевог пророштва: „Нема језика, нити има говора, гдје се не би чуо глас њихов“ (Пс 19, 3). Да ово не значи сабирање језика на једном месту већ долазак дара Христовог свим језицима јасно је из онога што следи: „По свој земљи иде казивање њихово и речи њихове на крај васељене“, и то зато што је на „сунцу поставио стан“ (Пс 19, 4), где га сви могу видети. Његов стан је Његово тело: Његов стан је Његова Црква – постављена на сунцу, дању, а не ноћу. Зашто је онда они не признају? Вратите се где завршисмо јучерашње читање и схватићете разлог: „А онај који мрзи брата својега, у тами је, и у тами ходи, и не зна куда иде, јер му тама заслијепи очи“ (1 Јн 2, 11). Наставимо читање да не бисмо ходили у тами. Нећемо у тами ходити ако љубимо браћу, а доказ љубави према браћи није у разарању јединства већ у чињењу добра.

„Пишем вам, дјечице, да су вам опроштени гријеси ради Имена Његова“ (1 Јн 2, 12). Каже *дјечице* зато што смо поново рођени опроштајем грехова. А чијег Имена ради су нам грехови опроштени? Свакако не ради Августиновог имена, а сигурно ни ради Донатова. Али нема потребе да помињемо ни Августина ни Доната; није реч чак ни о Павловом или Петровом имену. Када су Коринћани раздељивали своју Цркву и успостављали партије уместо јединства, мајка Милост, у мукама рађајући своју децу кроз личност Апостола, заплака као за синовима које сахрањује, подсети на једно Име оне који би се разделили по многим именима и одврати их од љубави према њој зарад јединствене љубави према Христу: „Да се Павле не разапне за вас? Или се у име Павлово крстите“ (1 Кор 1, 13)? Другим речима: „Ако желите да будете са мном, онда не смете да будете моји; будите са мном, али сви ми смо Христови, јер је Он умро за нас и био распет за нас.“ Зато се каже у овом спису „да су вам опроштени гријеси ради Имена Његова“, а не ради имена било ког човека.

„Пишем вам, оци“ (1 Јн 2, 13). Зашто се прво помињу *дјечица*? Зато што су вам „опроштени гријеси ради Имена Његова“ и поново сте рођени у нови живот, а то вас чини децом. А зашто *оци*? „Јер сте познали Онога који је од почетка“ (1 Јн 2, 13), а у сваком очинству јесте неки почетак. Христос је нов по телу, древан по божанству: „Прије него Авраам настаде, Ја јесам“ (Јн 8, 58). Али не само пре Авраама; пре стварања човека били су створени небо и земља. Пре тога беше Господ или, боље речено, јесте; потпуно истинито говори не кад каже „пре Авраама Ја бејех“ већ „пре Авраама Ја јесам“. Оно што кажемо да је било, није;

за оно што кажемо да ће бити, још није. Он познаје само *диће*: рођен од вечнога Оца, рођен од вечности, у вечности; без почетка и без краја, без простирања; зато што Он јесте оно што јесте, Он је Онај који јесте. То име он рече Мојсеју: „Тако ћеш казати синовима Израилевим: Који јесте, Он ме посла к вама“ (Изд 3, 14). Зато није довољно када се каже „пре Авраама“, „пре Ноја“, „пре Адама“. Чујте шта каже Писмо: „Као роса зори из утробе, таква је у Тебе младост Твоја“ (Пс 110, 3). Зато се мора рећи „пре неба и земље“, јер „све кроз Њега постаде, и без Њега ништа не постаде што је постало“ (Јн 1, 3). Тако можеш схватити ко су оци, јер они постају оци познајући Онога који је од почетка.

„Пишем вам, младићи“ (1 Јн 2, 13). Помињу се *деца*, *оци* и *младићи*: *деца* зато што су рођени, *оци* јер познају почетак, али зашто *младићи*? „Јер сте побиједили нечастивога“ (1 Јн 2, 13). Деци припада рођење, оцима старост, а младићима снага. Иако нечастивога побеђују младићи, он се и даље бори са нама – бори се, али нас не уништава. Да ли је тако зато што смо ми снажни, или зато што је у нама снажан Онај који се показа слабим пред својим мучитељима? Онај који се не опира својим мучитељима учини нас снажнима; јер Он беше распет по слабости, али живи по сили Божијој (2 Кор 13, 4).

„Писах вам, дјецо, јер сте познали Оца“ (1 Јн 2, 13). „Писах вам, оци“, па понавља: „јер сте познали Онога који је од почетка“ (1 Јн 2, 14). Запамтите да сте оци; ако заборавите Онога који је од почетка, изгубићете своје очинство. „Писах вам, младићи“ (1 Јн 2, 14), па се опет присетите своје младости: борите се да бисте победили, победисте да бисте били овенчани и будите скромни да не бисте пали у борби. „Писах вам, младићи, јер сте јаки и ријеч Божија у вама пребива и побиједили сте нечастивога“ (1 Јн 2, 14).

Браћо, све о чему се овде говори – да познајемо Онога који је од почетка, да смо јаки и да смо познали Оца – изгледа као похвала знања; није ли реч и о похвали љубави? Ако смо познали, онда и љубимо, јер знање без љубави не спасава. „Знање надима, а љубав изграђује“ (1 Кор 8, 1). Ако хоћете да исповедате али да не љубите, онда сте слични демонима; они исповедише Сина Божијег говорећи: „Шта хоћеш од нас, Исусе, Сине Божији“ (Мт 8, 29), а онда бејашу изгнани. Заиста, исповедај, али и прихватај. Они су се плашили због својих безакоња, а ви љубите оне који вам праштају ваша безакоња. Али не можемо љубити Бога ако љубимо свет: ако љубимо свет, одвојићемо се од љубави и благодати Божије. Зато нас Апостол припрема да у нама пребива љубав. Постоје две љубави: једна је према свету и друга је према Богу. Ако у нама пребива љубав према свету, љубав Божија неће моћи да уђе. Љубав према свету мора изићи да би љубав Божија ушла и остала: направите места за бољу љубав! Некада заволесте свет, а сада престаните да га волите! Испразните своја срца од овоземаљске љубави и пићете од љубави Божије: љубав ће почети да пребива у вама, а од љубави никакво зло не може да изиђе. Зато почујте речи Апостола који жели да вас очисти! Он види људска срца као њиве, али у каквом стању? Ако пронађе коров, искорениће га; ако пронађе чисту земљу, посадиће оно дрво које би радо посадио, а то је љубав. Коров који би искоренио јесте љубав према свету. Чујте шта каже онај који

искорењује коров: „Не љубите свијета ни што је у свијету. Ако неко љуби свијет, љубави Очеве нема у њему“ (1 Јн 2, 15).

Чусте шта је речено. Браћо, нека нико од вас не помисли у срцу да ово није истина! То је реч Божија коју говори Дух Свети кроз Апостола и ништа не може бити истинитије: „Ако неко љуби свијет, љубави Очеве нема у њему.“ Да ли желиш да имаш љубав Очеву и да будеш санаследник са Сином? Онда не љуби свет. Изгнај из себе злу љубав према свету да би те испунила љубав Божија. Ти си као посуда која је већ пуна: мораш излити оно што имаш у себи да би могао примити оно што немаш. Знамо да су ова наша браћа поново рођена водом и Духом, као и ми пре много година. Добро је да не љубимо свет да нам Свете Тајне не би биле на осуду уместо на спасење. Да би нам биле на спасење потребно је да у корену будемо испуњени љубављу, да заиста имамо врлину побожности, а не само њено обличје. Обличје је добро и свето, али нам не вреди ништа ако је одвојено од корена. Одсечена грана се у огањ баца. Треба да задржите обличје, али у јединству са кореном, а нема бољег начина да будемо укоренењени него да се држимо љубави, или како каже Апостол Павле, да будемо „укорјењени и утемељени у љубави“ (Еф 3, 18).

„Јер све што је у свијету: похота тјелесна, и похота очију, и надменост живљења“ – ово троје – „није од Оца, него је од свијета. И свијет пролази и похота његова; а онај који твори вољу Божију остаје вавијек“ (1 Јн 2, 16–17).

Зашто не могу да љубим оно што је Бог створио? Пред тобом је избор: љуби ствари пролазне и прођи са њима, или не љуби свет да би живео заувек са Богом. Река времена нас носи, али ту је, као дрво које расте крај реке, Господ наш Исус Христос. Он је узео тело, умро, поново устао и вазнео се на небо. Изволео је да се посади као дрво крај реке пролазних ствари. Ако те река носи, ухвати се за дрво: ако те носи љубав према свету, ухвати се за Христа. Он ради тебе уђе у време, да би ти могао да задобијеш вечност, јер уласком у време Он сам не престаде да буде вечан.

Не љубимо свет ни ствари које су у свету. Јер ствари које су у свету јесу „похота тјелесна, и похота очију, и надменост живљења“. Именовање ово троје унапред спречава сваку примедбу. Човек може рећи: „Ствари у свету је Бог створио – небо и земљу, море, сунце, месец, звезде и сав украс небески. Зашто да не љубим оно што је Бог створио?“ Допусти да ти Дух Божији, који је у теби, покаже да су ове ствари заиста добре; али чувај се да не љубиш створене ствари и заборавиш њиховог Творца. Мислиш да су ове ствари лепе, али колико је лепши Онај који их је створио? Размислите, пријатељи: можете научити из приче, осим ако вас Сатана не обмане и каже по свом обичају: „Буди срећан у Божијој творевини коју је створио ради твоје среће!“ Тако умови бивају помрачени и људи нестају заборавивши свога Творца: они користе творевину похотно уместо умерено, а Творца презиру. О таквима Апостол говори: „Више поштоваше и послужише твари него Творцу, који је благословен у вијекове“ (Рим 1, 25). Бог ти не забрањује да љубиш творевину, али не жели да у њој тражиш своје блаженство: врхунац твоје наклоности према твари треба да буде љубав према

Творцу. Замислите, браћо, да човек начини прстен за своју вереницу и да она више љуби прстен од вереника који га је начинио; зар њено срце не би било осуђено за прељубу због самога дара њеног вереника, иако јој је поклоњено оно што је љубила? Свакако, треба јој допустити да воли дар, али ако каже: „Прстен је довољан, а вереника више не желим да видим“, шта да кажемо о њој? Зар се нећемо сви згадити на такву плиткоумност и оптужити је да има ум прељубнице? „Злато ти значи више од мужа, прстен од вереника: ако желиш да своју љубав подаш прстену и одузмеш од вереника којег више нећеш ни да видиш, он ти неће обећати сигурност већ развод!“ А вереник је дао обећање да би у њему био вољен. Исто тако, Бог ти је дао сву творевину, па зато љуби њенога Творца. Иако је Бог створио творевину, ако љубиш њу а не мариш за Творца – ако љубиш свет, зар твоја љубав није прељубничка?

„Свет“ није само име ове материје коју је Бог створио, неба, земље и мора, видљивог и невидљивог. Користимо реч „свет“ и за оне који бораве у њему, као што користимо реч „домаћинство“ и за кућу и за оне који у њој живе. Понекад смо задовољни кућом, али не и њеним житељима. Као што људи могу боравити на небу уздижући своја срца, иако су телом још на земљи, тако и сви који љубе свет својим срцима бораве у њему, па и њих можемо називати светом. А у њима нема ничега осим ово троје – похота телесна, похота очију и надменост живљења. Они жуде за задовољствима хране, пића и полних односа. Али у свему томе постоји одређена граница. Када ти се каже да не љубиш ове ствари, то не значи да ти је забрањено да једеш, пијеш и рађаш децу; Творац је у свим овим стварима поставио границу да вас љубав према њима не би учинила робовима – да вам љубав према ономе што користите не би постала коначно уживање. Искушење долази само када је пред вама избор између овога и онога. Шта ако немате где да живите, немате шта да једете и немате шта да пијете, а све те ствари можете добити само грешним путем? Зар не би било боље да љубите оно што не можете изгубити него да почините злодело? Видите како да зарадите новце, а не видите да губите веру. У томе је похота телесна, односно похота за оним што припада телу, за храном, за односима, итд.

„И похота очију.“ Под тим се мисли на ону жудњу за чудесним, што називам радозналошћу. Она је врло широка. Јавни спектакли, позориште, магијско умеће или чаробњаштво – све то изазива радозналост. Понекад тиме могу бити искушани и служитељи Божији, па пожелеле да буду чудотворци, да виде да ли ће их Бог чути кроз ове чудесне радње. То је радозналост, похота очију: она није од Оца. Ако ти је Бог дао такву силу, користи је: понудио ти је да је користиш, али мањак те силе никога неће спречити да уђе у Царство Божије. Када се апостоли обрадоваше зато што су им се демони покоравали, шта им Господ рече? „Али се томе не радујте што вам се духови покоравашу, него се радујте што су имена ваша написана на небесима“ (Лк 10, 20). Хтео је да се Његови апостоли радују из истог разлога из којег се и ви можете радовати. Биће вам тешко ако вам имена нису написана на небесима, а да ли ће вам бити тешко ако не подижете мртве? Да ли ће вам бити тешко ако не ходите по мору? Да ли ће вам бити тешко ако

не изгоните демоне? Ако сте примили силу да чините такве ствари, користите је у смирености а не у гордости. Јер Господ је говорио и о лажним пророцима, да ће показивати знаке и чинити чуда. Зато избегавајте „надменост живљења“. Надменост овога живота је гордост. Људи се хвале својим почастима, мисле да су велики зато што су богати или моћни.

Осим овога трога, нећете наћи ништа што би искушавало људску жељу – ништа осим „похоте тјелесне, и похоте очију, и надмености живљења“. Тиме је и ђаво кушао Господа. Кушао га је похотом телесном кад је говорио: „Ако си Син Божији, реци да камење ово постану хљебови“ (Мт 4, 3), кад Господ бејаше гладан од поста. Сетите се како је одбио кушача и научио своје војнике како да се боре рекавши: „Не живи човјек о самом хљебу, но о свакој ријечи која излази из уста Божијих“ (Мт 4, 4). Потом би кушан похотом очију или чудотворством када му ђаво рече: „Ако си Син Божији, скочи доле, јер је писано: Анђелима својим заповиједиће за тебе, и узеће те на руке, да како не зашнеш за камен ногом својом“ (Мт 4, 6). И опет је одолео кушачу, јер да је учинио чудо изгледало би као да се покорио или као да је то учинио „радозналости“ ради. Заиста, Он јесте чинио чуда када је хтео, будући Бог, али ради исцељења болесних. Да је овде учинио чудо, изгледало би да је Његов једини циљ био да чини чуда. Желећи да избегне таква погрешна разумевања, погледајте како је одговорио; а ако се и вама деси да будете тако кушани, одговорите као што је Он одговорио: „Немој кушати Господа Бога својега“ (Мт 4, 7), што значи: „Ако тако учиним, кушаћу Бога.“ Наш Господ је говорио како жели да ви говорите. Ако вам непријатељ шапне: „Како си лош човек и како си лош хришћанин! Да ли си учинио макар једно чудо, да ли су мртви устајали на твоју молитву, да ли си исцељивао болесне? Да било чега у теби има, учинио би неко велико дело!“; одговорите му и реците: „Писано је: немој кушати Господа Бога својега; нећу кушати Бога, као да ћу му се предати само ако учиним чудо. Зашто би нам онда рекао да се радујемо јер су нам имена написана на небу?“ Најзад, наш Господ би искушан надменошћу живљења када га ђаво узведе на висину и рече му: „Све ово даћу теби ако паднеш и поклониш ми се“ (Мт 4, 9). Хтео је да искуша вечнога Цара славом овоземаљског царства, али Господ који је створио небо и земљу порази кушача. Није чудно што је Господ отерао ђавола, али Његов одговор ђаволу треба да вас научи како да и ви одговорите: „Иди од мене, Сатано, јер је писано: Господу Богу своме клањај се и њему јединоме служи“ (Мт 4, 10).

Држите се Господњих одговора и бићете слободни од похоте за светом: када сте овако слободни, неће вас подјармити ни похота телесна, ни похота очију, ни надменост живљења, а у себи ћете направити места да се усели љубав, и то љубав Божија. Ако вам у срцу станује љубав према свету, љубав Божија се неће уселити. Држите се љубави Божије да бисте имали вечно упориште у Богу: јер је биће свакога човека онакво каква је његова љубав. Љубиш ли земљу? У земљу ћеш се претворити. Љубиш ли Бога? Не бих се усудио да кажем „бог ћеш постати“, али имамо речи Писма: „Рекох: богови сте и синови Вишњег сви“ (Пс 82, 6). Ако ћете, онда, постати богови и синови Вишњег, „не љубите свијета ни што

је у свијету. Ако неко љуби свијет, љубави Очеве нема у њему; јер све што је у свијету: похота тјелесна, и похота очију, и надменост живљења, није од Оца него је од свијета. И свијет пролази и похота његова; а онај који твори вољу Божију остаје вавијек“ (1 Јн 2, 15–17).

Изворник: Augustine (2006). „Ten Homilies on the First Epistle General od St. John: Second Homily: 1 John 2: 12–17“, in: *Augustine: Later Works*, edited and translated by John Burnaby. Louisville, Kentucky: Westminster Kohn Knox Press, pp. 270–278.

Са енглеског језика превео Ведран Голијанин